

وقوع جرم، فلسفه پرداختن به حسابداری دادگاهی

گفتگو با: سیدرسول تاجدار
حسابدار رسمی، کارشناس رسمی دادگستری

حسابداری

از بابت قبول زحمت این مصاحبه کمال تشکر و قدردانی را داریم. با توجه به اشتغال بسیاری از افراد حرفه‌ای در حوزه کارشناسی رسمی دادگستری رشته حسابداری و حسابرسی بر آن شدیم تا موضوع محوری این شماره از مجله را حسابداری دادگاهی قرار بدهیم. با هدف برخورداری نمودن دانش خوانندگان حسابرسی از موضوع حسابداری دادگاهی، مصاحبه حاضر برنامه‌ریزی گردیده است که حتم داریم حاصل نظرات شما به روشن شدن هرچه بیشتر افکار مخاطبان مجله حسابرسی کمک خواهد نمود. ابتدا اگر در خصوص موضوع مورد مصاحبه مطلبی هست بفرمایید تا در ادامه سؤالاتی از خدمتتان بپرسیم.

و خصوصاً داشتن دانش کافی در زمینه روشهای کمی و دانش رایانه‌ای می‌دانند که نتیجه گزارش او بتواند به‌عنوان پشتوانه و شاهد در دادگاه جهت صدور رای مورد استفاده قاضی قرار گیرد.

سپاس

با این توصیف شباهت کار حسابداران با حسابرسان چیست؟

تاجدار

همانگونه که از تعاریف فوق‌الذکر می‌آید برخلاف حسابرسان که شناسایی اشتباه و پیشگیری از آن بر مبنای روش و استانداردهای تعیین شده که اصولاً براساس ارزیابی سیستم کنترل‌های داخلی و رسیدگی نمونه‌ای تراکشنها، انجام می‌پذیرد و فرایند مذکور می‌تواند برخی از اشتباهات را نمایان نماید که مطمئناً به‌لحاظ درجه اهمیت می‌تواند متفاوت باشد، لیکن در حسابداری دادگاهی که دارای مهارتهای مختلفی از جمله مهارت حسابداری هستند، محور رسیدگی بر کشف تقلب است، لذا روشهای رسیدگی آنان و روشهای حسابداران رسمی که الزاماً برای کشف تقلب برنامه‌ریزی نمی‌نمایند، متفاوت است. هر چند که در این مصاحبه قصد ورود به تکالیف حسابرسان در قبال تقلب نداریم ولی این موضوع همواره از مباحث چالشی در استانداردهای حسابرسی بوده و تاکید نهایی آن بر وظیفه مدیریت شرکت در جلوگیری و کشف تقلب است و حسابرسان صرفاً در برنامه رسیدگی و اجرای برنامه حسابرسی به احتمال وقوع تقلب می‌پردازند.

تاجدار

ابتدا از مسئولین و سردبیر دوماهنامه وزین تحلیلی، اطلاع‌رسانی و پژوهشی حسابرس تشکر و قدردانی می‌نمایم. به‌علاوه تشکر ویژه از سازمان حسابرسی دارم که بدون شک نقش ارزنده و بی‌بدیلی را در آموزش و انجام خدمات حسابرسی و تهیه و تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی ایفا کرده و این خدمات ارزنده به مثابه یک چشمه جوشان و جاری، همواره توسط همکارانی بی‌ادعا، متخصص، سلامت و زحمتکش ادامه دارد.

قبل از پرداختن به پاسخ سئوال شما اجازه می‌خواهم مقدمه‌ای را درخصوص موضوع مورد مصاحبه و عنوان حسابداری دادگاهی ارائه نمایم:

اساساً فلسفه پرداختن به حسابداری دادگاهی به دلیل وقوع جرایم مختلف اقتصادی، اختلاس، پولشویی، تقلب و کلاهبرداری بوده که از چند دهه اخیر به‌صورت حرفه‌ای به آن پرداخته شده است و اهمیت آن به دلیل کشف برخی از تقلبها و کلاهبرداریهای بزرگ در کشورهای پیشرفته خصوصاً امریکا، دوچندان شده است، اهمیت این موضوع و مفهوم حسابداری دادگاهی و گنجاندن آن در سرفصلهای دروس دانشگاهی در چند دهه اخیر به‌شدت احساس شده و اهمیت آن با بحرانهای مالی سالهای ۲۰۰۸ و ۲۰۱۱ که وضعیت مالی بسیاری موسسه‌های مالی، بانکها و شرکتهای بیمه را در دنیا تحت‌تاثیر قرار داد، بیش از پیش مشخص شده است، هر چند که اقدامات موثری در این زمینه خصوصاً در کشور امریکا در دهه ۹۰ آغاز شده و پیشرفتهای چشمگیری هم در زمینه خدمات حسابداری دادگاهی به‌دست آمده و ارتباط بسیار موثری بین جوامع مختلف حسابداران و حسابرسان، دانشگاهها و دادگستری آن کشور ایجاد گردیده که نتیجه آن تعاریف شفاف‌تر از وظایف حسابداران دادگاهی و آموزش و تربیت دانشجویان متخصص در این زمینه و بهبود عملکرد آنان در کشف تقلب، اختلاس و انواع کلاهبرداری می‌باشد. لذا با این مقدمه اجازه بفرمایید که درخصوص وظایف حسابداری دادگاهی و تعریف آن بپردازیم. درواقع حسابداری دادگاهی ترکیبی از علوم، فنون و حرفه حسابداری، بازرسی، امور مالی، حسابرسی، آشنایی با قوانین مرتبط با تقلب، رفتار سازمانی، روانشناسی، جرم‌شناسی

اهمیت این موضوع و

مفهوم حسابداری دادگاهی

و گنجاندن آن در

سرفصلهای دروس دانشگاهی

در چند دهه اخیر به‌شدت احساس شده

سنا

حسابداران دادگاهی برای انجام این وظیفه مهم و مسئولیت سنگین و دارای اثرات گوناگون بر افراد و اشخاص حقوقی گوناگون باید چه نوع تواناییهایی داشته باشند؟

تاجدار

حسابداران دادگاهی دارای دانش جمع‌آوری، تنظیم و ارائه گزارش به محاکم در خصوص افراد حقیقی و حقوقی و بر علیه ایشان که مرتکب جرایمی از پولشویی، اختلاس، تقلب و ... شده‌اند، می‌باشند به‌همین دلیل می‌باشد که حسابداران دادگاهی علاوه بر توجه تحلیلی به ارقام مندرج در صورتهای مالی و رویدادهای مالی، مدارک پشتیبان را به دقت ردیابی و استخراج می‌نمایند. بنابراین حسابداران دادگاهی علاوه بر دانش حسابداری نیازمند دانش چندتخصصی می‌باشند که بتوانند از عهده این مسئولیت سنگین برآیند.

سنا

در ایران چه نوع پیشرفتهای علمی در زمینه شناساندن و آموزش حسابداری دادگاهی انجام گرفته است؟ نظر شما در این خصوص به‌عنوان راهکار چیست؟

تاجدار

علیرغم این‌که در زمینه این تخصص و نیازهای شدیدی که در جامعه به‌وجود حسابداران دادگاهی احساس می‌شود و فعلاً هیچ اقدام موثری در راستای ایجاد این رشته تحصیلی و یا حداقل سرفصلهای مورد نیاز آن در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، انجام نپذیرفته ولی مقالات و همایشهای موثری در این زمینه انجام پذیرفته که در صورت وجود اراده برای استفاده از خدمات تخصصی حسابداران دادگاهی، می‌تواند منابع بسیار مفیدی در اختیار دست‌اندرکاران حرفه‌ای و دولتی آن قرار دهد.

لازم به توضیح می‌باشد که اولین همایش سراسری حسابداری دادگاهی و تقلب که مشترکاً بین دانشگاه اصفهان و کانون کارشناسان رسمی دادگستری اصفهان در آذرماه ۱۳۹۶ برگزار گردید، می‌باشد که خوشبختانه مقالات بسیار مفیدی در این همایش ارائه گردید به‌علاقه‌مندان این بحث مهم و تخصصی توصیه می‌شود که مقالات آن را مطالعه نمایند، لیکن به‌دلیل اهمیت موضوع همایش فوق‌الذکر، می‌توان به

مقاله خانم دکتر زهرا دیانتی دیلمی، دانشیار گروه حسابداری دانشگاه خوارزمی، اشاره کرد که عنوان آن "راهنمای تدوین برنامه درسی برای تعلیم و تربیت حسابداران متخصص در زمینه مباحث قضایی و تقلب"، اشاره کرد که ضمن پرداختن به تاریخچه حسابداری دادگاهی و نیازهای این دانش تخصصی، پیشنهادات مفید و موثری در خصوص پیش‌بینی واحدهای کاربردی در رشته حسابداری و در مقاطع مختلف تحصیلی ارائه شده که مشخصاً به بهره‌گیری از تجربیات نهادها و سازمانهای ذیربط دیوان محاسبات، سازمان بورس و اوراق بهادار، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان امور مالیاتی، موسسات حسابرسی و ... اشاره شده که به‌نظر می‌رسد در صورت توجه به پیشنهادات کاربردی مذکور، می‌تواند شروع مناسبی برای ایجاد بستر مناسب جهت استفاده از توان تخصصی حسابداران دادگاهی باشد، هر چند نباید فراموش کرد که این اقدام بزرگ مستلزم پیش‌بینی قوانین لازم در بستر قوانین بالادستی، قوانین آیین دادرسی مدنی، قانون مجازات اسلامی، استانداردهای حسابداری و ... می‌باشد.

سنا

اگر مایلید تا این قسمت جمع بندی بفرمایید تا به پرسشهای بعدی پردازیم.

تاجدار

با عنایت به توضیحات فوق‌الذکر که در پاسخ به سؤال ابتدایی حسابرس ارائه شد، آن‌چه که مسلم است:

۱- عمر موثر بهره‌مندی از خدمات حسابداران دادگاهی، طولانی نبوده و از علوم و خدمات جدید در دنیا محسوب می‌گردد،
۲- به‌استثنای برگزاری همایش و ارائه مقاله، اقدام موثری در خصوص بهره‌مندی از این تخصص در کشورمان انجام نمی‌پذیرفته است،

۳- نتیجه این‌که در صورت نیاز به این‌گونه خدمات با توجه به پتانسیلهای پیش‌بینی شده در قوانین مرتبط از جمله قانون آیین دادرسی مدنی، کماکان از خدمات کارشناسان رسمی حسابداری در کشورمان استفاده می‌گردد.

سنا

جایگاه کارشناس رسمی دادگستری در قوانین آمره کجاست؟

از حوصله این مصاحبه بوده و مضافاً این که یک موضوع کاملاً تخصصی در حوزه حقوقی می باشد.

حسابداری

جهت آشنایی خوانندگان حسابرس لطفاً فرایند انجام کار در حسابداری دادگاهی را توضیح دهید؟

تاجدار

حسابداری دادگاهی و یا همان ارجاع امر به کارشناس رسمی حسابداری یا همان کارشناس رسمی، پرونده ای است که توسط دادرس، دادیار یا قاضی به کارشناس حسابداری ارجاع می شود تا توسط کارشناس یا کارشناسان حسابداری، رسیدگی و طی گزارش تنظیمی جهت بهره برداری به دادگاه ارسال شود، بدیهی است هر پرونده اختلاف و سایر دلایل ارجاع پرونده از قبیل تقلب، ارزیابی سهام اختلاس، تامین دلیل، رفع اختلاف حساب و غیره که می تواند توسط افراد حقیقی و حقوقی، ایجاد و در دادگاه طرح دعوی شده باشد، توسط قاضی یا بازپرس پرونده به دلیل عدم اشراف به برخی از ابعاد تخصصی پرونده به کارشناس مربوطه ارجاع شود، لذا احتمال دارد در یک پرونده خاص، قاضی موضوعاتی از پرونده را که نیازمند تخصصهای مختلف می باشد را به کارشناس رسمی در حوزه های تخصصی متعدد (کارشناس حسابداری، کارشناس خط، کارشناس بورس و اوراق بهادار و...) ارجاع نماید.

حسابداری

ادعا علیه شرکتهای بیمه شامل چه مواردی است؟ آیا

تاجدار

با توجه به توضیحات فوق اجازه بفرمایید که سئوالات بعدی شما با محوریت کارشناسان رسمی حسابداری در کشورمان، پاسخ داده شود، تا به نقش ایشان در پرونده های ارجاعی توسط محاکم قضایی پرداخته و به برخی از مشکلات موسسات مالی و از جمله شرکتهای بیمه بپردازیم به این منظور به برخی از مواد قانونی پیش بینی شده در قانون آیین دادرسی مدنی، از جمله مواد ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۶۳ و ۲۶۸ به شرح زیر اشاره می گردد:

ماده ۲۵۷: دادگاه می تواند راساً یا به درخواست هر یک از اصحاب دعوی ارجاع امر به کارشناسی را صادر نماید در قرار دادگاه موضوعی که نظر کارشناس نسبت به آن لازم است و نیز مدتی که کارشناس باید اظهار عقیده کند، تعیین می گردد.

ماده ۲۵۸: دادگاه باید کارشناس مورد وثوق را از بین کسانی که دارای صلاحیت در رشته مربوط به موضوع است، انتخاب نماید و در صورت تعدد آن ها، به قید قرعه انتخاب می شود. در صورت لزوم تعدد کارشناسان، عده منتخبین باید فرد باشد تا در صورت اختلاف نظر، نظر اکثریت ملاک عمل قرار گیرد.

ماده ۲۶۳: در صورت لزوم تکمیل تحقیقات یا اخذ توضیح از کارشناس دادگاه، موارد تکمیل و توضیح را در صورت مجلس، منعکس و به کارشناس اعلام و کارشناس را برای ادای توضیح دعوت می نماید در صورت عدم حضور، کارشناس جلب خواهد شد.

ماده ۲۶۸: طرفین دعوی در هر مورد که قرار رجوع به کارشناس صادر می شود، می توانند قبل از اقدام کارشناس با کارشناسان منتخب، کارشناس یا کارشناسان دیگری را با تراضی، انتخاب و به دادگاه معرفی نمایند، در این صورت کارشناس مرضی الطرفین به جای کارشناس منتخب دادگاه برای اجرای قرار کارشناسی اقدام خواهد کرد. کارشناسی که به تراضی انتخاب می شود، ممکن است غیر از کارشناس رسمی باشد.

لازم به توضیح می باشد که قوانین و مقررات مرتبط با کارشناسان رسمی، صرفاً محدود به آیین دادرسی مدنی نبوده و موارد فوق صرفاً به عنوان نمونه عنوان گردیده و فعالیت کارشناسان تابع قانون کارشناسان رسمی، اساسنامه کانون و سایر قوانین مرتبط از جمله قوانین بالادستی می باشد که خارج

حسابداران دادگاهی

علاوه بر دانش حسابداری

نیازمند دانش چند تخصصی می باشند

که بتوانند از عهده این

مسئولیت سنگین برآیند

امروزه متاسفانه بحث تقلب (Fraud)

جزء لاینفک فعالیت بیمه‌گری بوده

و سالانه میلیاردها دلار

در کشورهای مختلف،

خصوصاً کشورهای پیشرفته،

به دلیل تقلب به شرکتهای

بیمه تحمیل می‌شود

حسابداری دادگاهی توضیح داده شد، برای این عنوان مشخصاً در قوانین ایران، جایگاه و تعریف مشخصی وجود نداشته و مانوس نمی‌باشد، لیکن این تخصص و پیش‌نیاز فعالیت در آن، مستلزم تخصصهای چندرشته‌ای است که توضیح آن ارائه شد، ولی پایه و اساس این تخصصها، رشته حسابداری است و حتی اگر از فارغ‌التحصیلان رشته‌ها بخواهند در زمینه حسابداری دادگاهی فعالیت نمایند، مستلزم شناخت و مطالعه کامل مفاهیم حسابداری (خصوصاً صورتهای مالی) و آشنایی کامل با انواع رویدادهای مالی است. لذا این وظیفه در ایران توسط کارشناسان رسمی حسابداری انجام می‌پذیرد تا قاضی پرونده بتواند بر مبنای گزارش تنظیمی، مبنایی منطقی و مستدل برای قضاوت صحیح و عادلانه داشته باشد (البته گزارشات حسابداران رسمی به جهت شکل و فرمت گزارش نویسی، شامل الزاماتی از قبیل سربرگ، نام شعبه و مجتمع قضایی مربوطه، شماره پرونده، صفحه‌بندی، درج فهرست در صفحات و... می‌باشد که فعلاً مورد بحث این سؤال نیست) لذا کارشناس مربوطه باید به جهت تخصص و تجربه، حایز شرایط کافی باشد که این موضوع علاوه بر مدارک آکادمیک کارشناس از جنبه‌های دیگر از جمله آزمون

مواردی وجود دارد که خدمات حسابداری دادگاهی برای طرح ادعای شرکتهای بیمه علیه شرکت یا اشخاص دیگر استفاده شده است؟

تاجدار

همانگونه که در متن سؤال مشخص است، احتمال دارد که ادعاهایی علیه یک شرکت بیمه در رشته‌های مختلف توسط بیمه‌گذاران، ذینفعان، زیان‌دیدگان و یا استفاده‌کنندگان از یک بیمه‌نامه، انجام پذیرد و یا این‌که ادعاهایی توسط یک شرکت بیمه علیه افراد و شرکتهای مختلف به دلایل مختلف از جمله احتمال وجود رفتار و ادعای متقلبانه و یا اختلاف در مبلغ خسارت و... طرح شود. ولی در اغلب موارد، طرح دعوا توسط بیمه‌گذاران، ذینفعان یا زیان‌دیده علیه شرکت می‌باشد. احتمال طرح دعوای علیه یک شرکت بیمه در رشته‌های مختلف از جمله آتش‌سوزی، اتومبیل (بدنه و ثالث) مسئولیت، مهندسی، باربری و سایر رشته‌ها وجود دارد ولی به جهت مبلغ پرونده‌های خسارتی آتش‌سوزی بیشترین موارد را تشکیل می‌دهند ولی به جهت تواتر و تعداد پرونده، رشته اتومبیل هم تعداد قابل توجهی می‌باشد.

نکته مهم این‌که در شرکتهای بیمه و بیمه مرکزی پتانسیلهای لازم برای رسیدگی به پرونده‌های خسارتی در شرایط عمومی بیمه‌نامه‌ها و یا آیین‌نامه‌های مصوب شورای عالی بیمه انجام پذیرفته کم است به جهت قانونی الزامی به پذیرش آن توسط بیمه‌گذاران، زیان‌دیدگان و یا ذینفعان بیمه‌نامه وجود ندارد. از جمله این موارد ارجاع امر به داور، استفاده افراد متخصص و یا خدمات موسسه‌های ارزیاب خسارت می‌باشد ولی هیچیک از موارد فوق، مانع از این نیست که زیان‌دیده بتواند برای احقاق حقوق ادعایی خود در محاکم طرح دعوای نماید (البته لازم به توضیح می‌باشد که ارجاع امر به داور، داور مرضی‌الطرفین و احتمال عدم‌پذیرش نظریه داور، به جهت حقوق شامل مباحثی است که خارج از حوصله این مصاحبه است).

سازمان

از نظر شما حسابداران دادگاهی به واسطه داشتن چه تخصص یا مهارتهایی به این کار دعوت می‌شوند؟

تاجدار

همانطور که در پاسخهای قبلی به‌طور مبسوط در خصوص

حتم به صورت غیرمستقیم اثرگذار می‌باشد که در این مختصر امکان بحث و بررسی و پرداختن به آن وجود ندارد.

سازمان

آیا برآورد خسارت در قراردادهای بیمه توسط کارشناسان شرکت بیمه را نوعی حسابداری دادگاهی می‌دانید؟

تاجدار

خیر همانطور که عرض کردم حسابداری دادگاهی یک فعالیت نیازمند تخصص چندرشته‌ای است که کارشناسان صنعت بیمه فاقد چنین تخصصهایی هستند و حتی با در نظر گرفتن شرایط تخصصی کارشناسان رسمی حسابداری هم، همکاران واحد خسارت بیمه فاقد چنین تخصصی هستند (البته بحث ما در خصوص واحد خسارت شرکتهای بیمه به‌طور عام می‌باشد و این‌که فرد یا افرادی در آن واحدها، راساً دارای مدرک کارشناسی رسمی حسابداری باشند، موضوع جداگانه‌ای است) لیکن شرکتهای بیمه در زیرمجموعه مدیریت هر رشته‌ای دارای معاونت یا اداره‌ای به نام خسارت می‌باشند که وظیفه تشکیل پرونده و رسیدگی به خسارتهای اعلامی و ادعایی توسط بیمه‌گذاران را دارند که الزامی توسط بیمه‌گذاران یا زیان‌دیدگان به پذیرش مبالغ برآوردی و محاسبه شده توسط واحدهای خسارت شرکتهای بیمه، وجود ندارد و همواره این حق برای بیمه‌گذار، زیان‌دیده و یا هر ذینفعی برای مراجعه به دادگاه وجود دارد. لازم به توضیح می‌باشد که هر چند که در اغلب موارد پرونده‌های خسارت رسیدگی شده توسط واحدهای خسارت شرکتهای بیمه، مورد پذیرش بیمه‌گذاران قرار می‌گیرد، لیکن در مواردی که اختلاف مبالغ برآورد شده یا مبالغ ادعایی بیمه‌گذار زیان‌دیده، قابل توجه باشد و توافقی حاصل نشود، زیان‌دیده برای دریافت خسارت به محاکم قضایی مراجعه می‌نماید.

نکته مهم در این خصوص یادآوری این موضوع است که اساساً وجود و هدف واحد خسارت در شرکتهای بیمه، سهیل فرایند رسیدگی و پرداخت خسارت و قراردادان بیمه‌گذار در کوتاه‌ترین زمان ممکن در شرایط قبل از حادثه برای ادامه فعالیت عادی اقتصادی می‌باشد. در غیر این صورت به جهت منطبق حقوقی رسیدگی به خسارتی که بیمه‌نامه آن توسط بیمه‌گذار صادر گردیده و الزام به قبول آن توسط زیان‌دیده،

کارشناسان رسمی، دوره‌های آموزشی و داشتن ۵ سال سابقه کار مرتبط، پیش‌بینی شده است ولی به اعتقاد اینجانب در بسیاری از پرونده‌ها صرف داشتن شرایط مذکور برای تنظیم یک گزارش با کیفیت و قابل اتکا، کفایت نمی‌کند.

سازمان

اشاره کردید که در برخی از پرونده‌ها و موارد اجمالی، صرفاً قبولی در آزمون و یا داشتن حداقلهای شرایط احراز، کفایت نمی‌کند، با توجه به سوابق مالی و بیمه‌ای شما، دلایل این موضوع، خصوصاً در پرونده‌های مربوط به شرکتهای بیمه چیست؟

تاجدار

امیدوارم پاسخ سؤال باعث رنجش برخی از همکاران و کارشناسان محترم حسابداری نشود. واقعیت امر این است در پرونده ارجاعی صرفاً داشتن دانش حسابداری فنی نبوده و شناخت عمیق از صنعت و محیط کسب‌وکاری که پرونده مورد اختلاف و یا هر دلیل دیگری که به کارشناس ارجاع شده، خیلی مهم است، مثلاً در صنعت بیمه عمده پرونده‌های ارجاعی مربوط به خسارت آن هم خسارت آتش‌سوزی می‌باشد که اغلب اختلاف‌نظرها در خصوص میزان موجودی است و از طرفی برخی از بیمه‌گذاران دارای سیستم حسابداری مناسب نبوده و یا بعضاً فاقد دفاتر حسابداری و سیستم حسابداری بوده و در مواردی هم از ارائه دفاتر خودداری می‌نمایند، استخراج، بررسی و اظهارنظر در خصوص میزان خسارت (موجودی مواد اولیه، کالای ساخته شده، کالای در جریان ساخت و ...) مستلزم داشتن دانش کافی در خصوص صنعت و یا فعالیت مورد بحث آشنایی و تجربه کافی در خصوص حسابداری مدارک ناقص و روش استفاده از مدارک مثبت و اطلاعات مالی ناقص در استخراج میزان خسارت می‌باشد که متأسفانه در پرونده‌های ارجاعی صنعت بیمه این ضعف همواره بر کیفیت گزارش تنظیم کارشناسان رسمی اثرگذار بوده است. علاوه بر موارد فوق حسابداری شرکتهای بیمه یکسری استانداردها و سرفصلهای مخصوص به خود دارد که اغلب کارشناسان حسابداری با مفاهیم آن آشنایی ندارند یا حداقل می‌توان گفت که آشنایی کامل ندارند که موضوع شاید به‌طور مستقیم در پرونده‌های خسارت ارجاعی به کارشناس نقش نداشته باشد ولی به‌طور

فاقد مبنای منطقی و حقوقی بوده و اساساً فلسفه تشکیل موسسات مستقل ارزیاب خسارت (Loss Joster) هم به همین دلیل است که تضاد منافی وجود نداشته باشد.

سازمان

به موضوع تقلب در برخی از پرونده‌های خسارتی اشاره کردید، در شرایط فعلی چه نوع کنترل‌های داخلی را می‌توان در سیستم صدور و ارزیابی پرونده‌های خسارتی، پیش‌بینی نمود؟

تاجدار

اساساً فعالیت بیمه‌گری بر مبنای «حد اعلاى حسن نیت» استوار است (Utmost Good Faith) و رعایت این مهم هم شامل بیمه‌گذار و هم شامل بیمه‌گر می‌باشد، یعنی در ارائه اطلاعات مربوط به مورد بیمه توسط بیمه‌گذار و همچنین ارائه اطلاعات شفاف در خصوص شرایط عمومی و خصوصی و تعهدات بیمه‌گر، می‌بایست توسط طرفین رعایت شود لیکن متأسفانه بعضاً و در عمل رعایت نمی‌شود (البته این عدم رعایت عمدتاً به دلیل عدم آشنایی به مفاهیم و اصول بیمه‌گری و متأسفانه بعضاً هم آگاهانه می‌باشد که در زمان بروز حادثه طرفین قرارداد را دچار چالش می‌کند).

در خصوص اعمال کنترل‌های داخلی، هر چند شرکت‌های بیمه اقداماتی را در راستای برقراری سیستم کنترل‌های داخلی انجام داده‌اند، لیکن این اقدامات با توجه به رشد تکنولوژی، کاربرد روزافزون (IT)، هوش مصنوعی کاربرد اینترنت اشیا و خصوصاً ایجاد سیستم Core insurance (سیستم یکپارچه بیمه‌گری) به جهت میزان سرمایه‌گذاری در موارد فوق توسط شرکت‌های بیمه به هیچ عنوان همخوانی نداشته و با واقعیت‌های بازار صنعت بیمه، تطابق نداشته و جوابگوی نیازهای یک سیستم کنترل داخلی موثر و مفید نمی‌باشد.

البته لازم به توضیح می‌باشد که علیرغم نقاط ضعف فوق‌الذکر، این واقعیت را باید پذیرفت که هیچیک از سیستم‌های کنترل داخلی، نمی‌تواند یک سیستم صددرصدی برای جلوگیری از تقلب ایجاد نماید، به طوری که امروزه متأسفانه بحث **تقلب (Fraud)** جزء لاینفک فعالیت بیمه‌گری بوده و سالانه میلیاردها دلار در کشورهای مختلف، خصوصاً کشورهای پیشرفته، به دلیل تقلب به شرکت‌های بیمه تحمیل

می‌شود و کشور ما هم از این قاعده مستثنی نیست، لیکن آمار دقیقی از میزان خسارت‌های تقلبی در رشته‌های مختلف در دسترس نیست.

سخن پایانی

ضمن تشکر از مجله وزین و تخصصی حسابرس، امیدوارم هم مسئولین نسبت به ترویج و تقویت حسابداری دادگاهی و پیش‌بینی واحدهای درسی مربوطه در سطوح کارشناسی و کارشناسی ارشد، با همکاری نهادها و سازمان‌های ذیربط و به دور از نگاه آکادمیک صرف و به صورت کاربردی اقدام نمایند و هم مدیران محترم شرکت‌های دولتی و خصوصی با توجه به پیچیدگی‌های روزافزون حاکم بر محیط کسب‌وکار، توجه و سرمایه‌گذاری لازم برای اعمال کنترل‌های موثر را انجام دهند تا انشالله پدیده شوم تقلب، اختلاس، کلاهبرداری و ... که آفت یک فعالیت اقتصادی سالم می‌باشد، به حداقل ممکن برسد. همانطور که اشاره شد در بسیاری از کشورها از جمله کشورهای غربی (خصوصاً آمریکا) اقدامات بسیار مفیدی در این خصوص انجام پذیرفته و احتمالاً در آینده استانداردهایی برای کشف تقلب و نحوه برنامه‌ریزی، رسیدگی و تهیه چک‌لیست‌های ویژه در این خصوص انجام خواهد پذیرفت لازم به توضیح می‌باشد که به همین دلیل در جوامع پیشرفته و دارای اقتصاد پویا، خصوصاً با توجه به افزایش استفاده از آی تی (IT) در کلیه ابعاد فعالیت‌های اقتصادی (خصوصاً در جامعه آمریکا) موسسه‌ها و جوامع حرفه‌ای حسابداری و حسابرسی و همچنین سایر ذینفعان موضوع پیشگیری از تقلب از جمله **موسسه ملی عدالت (NIJ)** **انجمن حسابداران رسمی آمریکا (NICPA)**، **موسسه‌های بزرگ حسابرسی (4BIG)**، **گروه فنی آموزشی حسابداری مباحث حقوقی و تقلب (TWG)** و سایر سازمان‌های پلیسی و نظارتی با همکاری گسترده درصد بهبود آموزش و تدوین استانداردهایی در این زمینه می‌باشند و پیشرفت‌های خوبی هم داشته‌اند و امروزه اقدام در راستای ایجاد گرایش تحصیلی حسابداری دادگاهی (قضایی) در سطح دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی نه یک انتخاب که یک اجبار می‌باشد.

سازمان

از پاسخ‌های فنی، صریح و روشن شما به حسابرس

تشکر می‌کنیم. سربلند و پیروز باشید.